

היבטים לשוניים צע

גליון זה מוקדש בשבח והודיה לבורא כל על נישואי בתי רחל
למשפחת ברזילי שבאו השבוע בברית הנישואין מרדכי ורחל
יבורכו מפי עליון בכל הברכות ובבנים ובנות לתורה ומצוות לתפארת עם ישראל

דקדוקי קריאה והדרכה לקורא בפרשת צו ובהפטר שבת הגדול ובראשון של שמיני

ו ב מוֹקֶדֶה: אין מפיק בה"א. תוֹקֶד בּוֹ: הטעם נסוג לת"ו	
ו ג וּמִכְנָסִי-בֹדֹ: העמדה קלה במ"ם	
ו ה תוֹקֶד-בּוֹ: העמדה קלה בת"ו	
ו ח וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ: בשאר מקומות וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ	
ו יא יֶאֱכֹלֶנָה: הכ"ף בשווא נע ולא בחטף כפי שמופיע בחלק מהספרים	
ו יד עַל-מִחְבֹּת: החי"ת בחטף ולא בשווא נח. בְּשֵׁמֶן תַּעֲשֶׂה מִרְבֶּכֶת תְּבִיאָנָה: טעם טפחא	
בתיבת תַּעֲשֶׂה, המפסיק בטעות בתיבת מִרְבֶּכֶת משבש את משמעות הפסוק	
ו טו תִּקְטֹר: הת"ו בקמץ קטן	
ו יט הַמִּחְטָא יֶאֱכֹלֶנָה: געיה בה"א והמ"ם אחריה בשווא נע, אין לקרא חטף פתח במ"ם ובכ"ף	
בהתאמה, אלא שווא נע וכן הוא בהמשך ז ג הַמִּכְסָה ועוד	
ו כ יִזָּה מִדְמָה עַל-הַפֶּגֶד אֲשֶׁר יִזָּה: בשתי הפעמים היו"ד בחירק והקורא בפתח משנה משמעות	
ז ח אֶת-עֵלֶת אִישׁ: טעם נסוג אחור לעי"ן	
ז ט תִּאֲפֹה: העמדה קלה בת"ו להדגשת הצירי שלא יישמע משקל פעיל. ומטעם זה להיזהר לא להבליע את הקמץ באל"ף	
ז יח לֹא יִחְשֹׁב לוֹ פֶּגֶל יִהְיֶה: יש להחיש את קריאת תיבת לוֹ להסמיכה לתיבה שלפניה שיישמע: לא יחשב לו, פגול יהיה ולא: לא יחשב, לו פגול יהיה	
ז כג שׁוֹר וְכֶשֶׁב וְעֵז: וא"ו בקמץ רק לפני התיבה השלישית ולא בתיבה השנייה	
ז לו מְשַׁחוּ: המ"ם בקמץ קטן	
ח ז וַיֵּאָפֶד: האלף בשווא נח ויש לעצור מעט בקריאת המילה הבאה	
ח לג מִלֵּאת: האלף אינה נקראת, כאילו כתוב 'מִלֵּת'	
הפטר שבת הגדול ¹ מלאכי ג ד-כד:	
ה בְּמִכְשָׁפִים וּבִמְנַאֲפִים: תיבה ראשונה, געיה בה"א ועם זאת המ"ם בשווא נח ² תיבה שנייה, אין געיה בה"א והמ"ם בשווא נח	

¹ מנהג אשכנז מערב להפטיר בפרשת השבוע עולותיכם ספו.

² ר"מ ברויאר בסוף התנ"ך מוסד הרב קוק עמ' תד אמצע פסקה ראשונה: "אם התבה מוטעמת בטעם מפסיק, הרי הגעיה היא ע"פ רוב כבדה סדירה והשווא שלאחריה הוא שווא נח. אולם אם התבה מוטעמת במשרת הרי טיב הגעיה אינו ברור ברוב כתבי היד העתיקים. אך בנוסח הכתר אפשר להבחין: אם הגעיה סמוכה לחטף פתח הרי זו געית ה"א

ח קִבְּעֶנּוּד: געיה בבי"ת, יש לקרא בהעמדה קלה שם למנוע הבלעת העי"ן

יא בְּאַלֵּל: במלרע

יג חֲזָקוּ: געיה בחי"ת בקמץ רחב והזי"ן בשווא נע

יז וְהָיוּ לִי: טעם נסוג אחור לה"א

יח צְדִיק לְרָשָׁע: הלמ"ד בשוא, לא בקמץ

יז כג אֱלֹהֶיהָ: ואין לקרא כאן אליהו!

ראשון של שמיני:

ט ד נִרְאָה: האל"ף בקמץ

ט ו וִירָא: הוא"ו בשווא נע ולא בפתח

ט טו וַיִּחַטְּאוּהוּ: הטי"ת בשוא נע בגלל הדגש. לא ויחטוהו

ו י קִדְּשׁ קִדְּשִׁים הוּא פִּחְטָאֵת וְכֶאֱשָׁם: כאן יש חלוקה בין "קדשי קדשים" לקדשים קלים. קודשי קדשים נאכלים רק בעזרה ורק ע"י כוהנים. הרב משולם ראטה כותב בספר מבשר עזרא על צורת הסמיכות, ועל דברי ראב"ע במקומות שונים.

ע"י לעיל ע"ד א"ע פ' נח בענין עבד עבדים, קדש קדשים ועוד בכמ"ק. ע"ע פ"י א"ע קהלת א' ב' סותר עצמו שם שכתב "וסמיכות היחיד לרבים בענין אחד על שני דרכים: לגדולה, כמו מלך מלכים, (הוא ביחזקאל כ"ו ז', על נבוכדנצר, והיא דאיה ברורה, ששם לא יתכן לפדשו מלך כאחד המלכים) ולהפך כמו עבד עבדים, והכל הבלים כמוהו". וע"ע רד"ק יחזקאל מ"ג י"ב, ודמב"ם בפיה"מ נדרים פ"ו מ"ד על דג דגים וצ"ל "דע כי בלשוננו כשיתחבר שם אחד על דרך הרבים הרי זה מורה על הכול ועל הפלגה בריבוי כמו הבל הבלים". —

לשון הרמב"ם המובא בדברי הר"מ בתרגום הרב קאפח ז"ל: פירוש המשנה לרמב"ם מסכת נדרים פרק ו' ג דע כי בלשוננו אם נוסף השם לריבוי הרי הוא מורה על ההגזמה וההפלגה בתכלית כאמרו הַבֵּל הַבָּלִים (קהלת א, ב) שִׁיר הַשִּׁירִים (שיר השירים א, א).

ו כ וְאֲשֶׁר יִזְהַר מִדְּמֹה עַל-הַבֶּגֶד אֲשֶׁר יִזְהַר עָלֶיהָ תִּכְבֵּס בְּמָקוֹם קָדֹשׁ: הלשון 'עליה' מכון על בגד מעורר שאלה. בגד לפי הידוע לנו הוא לשון זכר, כאן הוא בשימוש נקבה. שימוש זכר יש למשל בתחילת הפרשה פסוק ד וּפָשַׁט אֶת-בְּגָדָיו וְלָבַשׁ בְּגָדִים אֲחֵרִים ועוד.

ספר השורשים לרד"ק דוגמאות של נקבה ובלשון נקבות, אֶת בְּגָדִי עָשׂוּ בְּנֵה הַגָּדֹל הַחֲמֹדֶת (בראשית כז, טו). והקבוץ בלשון נקבות, קָצִיעוֹת כָּל בְּגֵדֶיךָ (תהלים מה, ט), וענינם ידוע: בספר מבשר עזרא מביא דברים בשם הרב משולם ראטה ז"ל³.

והשוא שלאחריה הוא נע; ואם הגעיא סמוכה לשוא פשוט הרי זו געיא כבדה סדירה והשוא שלאחריה הוא נח. כללים אלה אינם מוחלטים לגמרי, אבל בנוסח הנביאים שרובם ככולם נשתמרו בכא"צ יש לנו הכרעה.

כאן בְּמִכְשָׁפִים בטעם פשטא מפסיק ולכן השוא נח.

³ בני המשפחה הוסיפו לספר ליקוטים משאר כתביו, וגם מפי השמועה.

ששמע הרה"ג החה"ש מ"ה זלמן פרשל שליט"א ממקורביו של הגהמ"ח ויקרא ו, כ', "ואשר יזה מדמה על הבגד אשר יזה עליה תכבס במקום קדוש" ומסיים האב"ע שם "ויהיה בגד לשון נקבה וזכר וכמוהו אשר תשיג ידו", ונראה בעיון ראשון שכוונת הראב"ע לדמות מלת בגד ליד, שגם יד נכתב בפסוקים בלשון נקבה וזכר כמלת בגד. והוא תימה, שהלא מלת יד עפ"י הדקדוק היא רק לשון נקבה. אמנם כוונת הראב"ע באמת היא להביא דוגמא אחרת לחזרה על אותו ביטוי פעמים "אשר יזה מדמה על הבגד" ושוב "אשר יזה עליה" ומביא מפרשת מצורע י"ד ל' שם מסיים הפסוק "מאשר תשיג ידו", ומיד בתחילת פסוק ל"א נאמר שוב "את אשר תשיג ידו" וזוהי כוונת הראב"ע באמרו "וכמוהו אשר תשיג ידו".

הדברים מרשימים למדיי וראויים למי שאמרם. אך השוויתי להערות ר' אשר וייזר על ראב"ע בהוצאת מוסד הרב קוק המצביע על הדוגמה של וידי משה כבדים (שמות יז, יב). וזו לשון ראב"ע קצר שם: כבדים - הנה יד' - לשון זכר; וכן "והנה בו מגלת ספר" (יחזקאל ב, ט).

ו כג וְכָל־חַטָּאת אֲשֶׁר יוֹבֵא מִדָּמָה אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ
אנו רגילים למקרא שמות כו לג וְהִבְדִּילָהּ הַפִּלֶכֶת לָכֶם בֵּין הַקֹּדֶשׁ וּבֵין קֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים:
כלומר החלק הקדמי של אהל מועד נקרא 'קודש', והפנימי יותר לצד מערב שבו הארון - 'קודש הקדשים'.

בפרשת קורח (ויקרא יח י) במתנות כהונה מבואר בחטאת ואשם בַּקֹּדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים תֹּאכְלֶנּוּ.
וברור שאין הכוונה למקום הארון! על זה באו דברי ראב"ע כאן שהכל יחסי. הרב משולם ראטה ז"ל בספר מבשר עזרא מביא מפירוש ראב"ע בכמה מקומות.
א"ע פי' צו וכל חטאת אשר יובא מדמה לכפר בקדש "והנה מקום הפרוכת יקרא קדש כי הצצר, ואם היא קדש, כנגד אה"מ חול, והנה גם יקרא לפנים מהפרוכת קדש כנגד אה"מ, כמו בזאת יבא אהרן אל הקדש". ע"י בפיה"ק פ' תצוה כ"ט ל"ר קדש קדשים "והטעם קדוש כאחד הקדשים". ר"ל כי הוא מזבח החיצון. עי"ש ופ' קרה י"ח י' בקדש הקדשים האכלנו "אפילו בקדש הקדשים שהוא אה"מ, ונקרא קדש קדשים כנגד הצר המיטכן". ועי' פ' אהרי (ט"ז, ט"ז) וכפר על הקדש "הוא קדש הקדשים".

טז וְאִם־נִדְּרוּ אוֹ נִדְּבָה זֶבַח קָרְבָּנוּ בַּיּוֹם הַקָּרִיבוּ אֶת־זִבְחוֹ יֶאֱכֹל וּמִמֶּחֱרָת וְהַנּוֹתֵר מִמֶּנּוּ יֶאֱכֹל: זבח שלמים נאכל ביום השחיטה וההקרבה, וגם לינת לילה אחד אינה פוסלת. עם שקיעת החמה ביום השני הבשר נאסר. בפסוק הזה נאמר היתר האכילה של הנותר ביום השני, ובפסוק הבא איסור הנותר ביום השלישי.
על הוי"ו במילה וְהַנּוֹתֵר כתב ראב"ע, והעיר עליו הרב משולם ראטה בספר מבשר עזרא.
א"ע פי' צו ז' ט"ז "ויו והנותר ממנו ככ"ף דפה בל"י, וכמוהו ויעזוב את בגדו, והארץ היתה תהו ובהו". וזה כפי דעתו בפ"י הנדפס לבראשית, כי בשיטת פ"ל ובאגרת השבת דוחה דעה זו של תוספת וי"ו והארץ היתה תהו, וע"ל.
דברי ראב"ע בפירושו הקצר לבראשית: ואל תתמה על וי"ו והארץ, כי פירושו כפ"ה דפה בלשון ישמעאל; וכמוהו: "ואיד יעלה מן הארץ" (בר' ב, ו).

בסוף הפרשה נמסר על מספר הפסוקים "צו סימן" ויש חומשים עם תוספת הערה: צ"ע כי יש צ"ו פסוקים בפרשה.

הרב נתן קמנצקי נר"ו⁴ כתב על נושא הסימנים בסוף הפרשיות שני מאמרים בקובץ בית אהרן וישראל סיון-תמוז עב, ואב-אלול עב. מובאים כאן חלק מדבריו על עניין זה. כשמדברים על סדרה שיש בה צ"ו פסוקים אי אפשר שלא לעמוד על הפלא שבסימן של פרשת צו שכתוב אצלנו בחומשים "צ"ו פסוקים, צו סימן", והרי ישנם צ"ו פסוקים בפרשת צו כמו בפרשת שופטים כנ"ל ולא צ"ו. ועל זה עוד אכתוב להלן בע"ה. והנה בריש דבריי לעיל התפלאתי על הסימן לפרשת צו שבדפוסינו הוא, "צ"ו פסוקים, צו סימן", וכשתמנה את פסוקיה תמצא צ"ו פסוקים לא צ"ו. ויש עוד סדרה שלפי הסימן שלה יש פסוק אחד פחות ממה שאצלנו כי לפרשת בא הסימן השם "ימנה" (בראשית מ"ו י"ז ועוד) שמספרו ק"ה וכשתמנה אותם תמצא שהם ק"ו. ואכן ב"קריית ספר" של המאירי סימן לפרשת צו את השם "עבדיהו" (במלכים א' י"ח ג' ד' ה' ו' ז', וגם בדה"א כ"ז י"ט, ובדה"ב ל"ד י"ב) שמספרו צ"ו כמספר הפסוקים אשר אצלנו, וכן סימן ב"קריית ספר" לפרשת בא השם "יהללאל" (בדה"א ד' ט"ו, ודה"ב כ"ט י"ב) שמספרו הוא ק"ו כמספר הפסוקים שאצלנו. וצ"ע איך ספרו בעלי המסורה את הפסוקים בשתי פרשיות הללו והגיעו לאחד פחות ממה שיש במציאות. ובליט ברירה צריכים לכאורה לומר שבאיזה מקום בפרשת בא, וכן בפרשת צו, מה שאצלנו שני פסוקים מנאום בעלי המסורה רק לפסוק אחד, וצריך לעיין אלו שני פסוקים צירפו הם לאחד ומאי טעמא שצירפום. ועלה בדעתי לומר שבשתי הסדרות האלו יש מקום דסליק אדעתין להתחיל בפסוק מסוים פרשה חדשה, או פתוחה או סתומה, וכדי שלא לבוא לידי טעות זו היו קוראים את הפסוק ההוא יחד עם הפסוק הקודם, וכאילו שני הפסוקים אחד הוא, וכן ספרו את שני הפסוקים כאחד למניין הפסוקים שבסדרה. ואף שבפסוק אחד גם ייתכן פסקא באמצע הפסוק, ולכאורה מה הרוויחו כשקראו את שני הפסוקים כאחד הרי עדיין קיים החשש שיטעו ויכניסו שם פרשה חדשה. אבל זה אינו, כי כל כך נדיר הוא שתהיה פסקא באמצע פסוק עד שקריאת שני הפסוקים כאחד אכן תסלק את החשש שפרשה חדשה תיקבע שם בטעות. וכדי לבסס לקורא שפסקא באמצע הפסוק הוא אכן דבר נדיר תא חזי שמתוך תרס"ט הפרשיות פתוחות וסתומות שבתורה יש (מלבד בבראשית ל"ה כ"ב שנדבר על זה להלן בע"ה) שתי פסקאות באמצע פסוקים, והן במדבר כ"א א' ובדברים ב' ח' - ובס' "מבין חידות" שהוא פירוש על המסורה, ונדפס באמשטרדם בשנת תקכ"ו, מביא בפרשת וישלח אצל מעשה ראובן רק את שתי אלו (מלבד בפרשת וישלח שם שעל זה נדבר בע"ה להלן). אכן ישנן עוד שתי פסקאות באמצע פסוקים שמשום מה לא מנאן ה"מבין חידות", דהיינו בין שני ה"לא תחמד" בעשרת הדברות שבפרשת ויתרו, ובין "ולא תחמד" לבין "ולא תתאוה" שבעשרת הדברות שבפרשת ואתחנן. ומה שאינני סופר גם את שלוש הפסקאות שבין "לא תרצח" ל"לא תנאף" ל"לא תגנב" ול"לא תענה" הוא מפני שבעלי המסורה מנו תשעה פסוקים לעשרת הדברות הן בפרשת יתרו והן בפרשת ואתחנן ובודאי הלכו אחרי טעם העליון כמו שאבאר להלן בע"ה (ומנו את שתי הדברות אנכי ולא יהיה כאחד מפני ששתיהן מפי הגבורה שמענום כדאיתא במכות ריש כ"ד ע"א ובהוריות סוף ח' ע"א), ובטעם העליון הרי כל אחת מדברות אלו נקראת כפסוק בפני עצמו והפסקאות שביניהם אינם באמצע פסוקים. אבל עיין במסורה גדולה במדבר ד' י"ד שמתייחסת ל"לא תרצח, לא תנאף וגו'" כפסוק אחד, דהיינו לפי טעם התחתון, ולפי טעם התחתון תהיינה עוד שלש פסקאות באמצע הפסוקים בעשרת הדברות שביתרו ובעשרת הדברות שבואתחנן המתחילים ב"לא תרצח". על כל פנים, לכל היותר יהיו בכל התורה כולה עשר פסקאות

⁴ נודע בספרו the making of a godol שבו מתוארים חייו של אביו הגאון ר' יעקב קמנצקי ז"ל. הספר אינו נמכר בחנויות, אבל ניתן להורדה <http://f2h.nana10.co.il/1703537954> הרב נתן כתב מאמרים בנושא הספר בקבצים של 'המעין', וגם אליהם אפשר להגיע במרשת.

באמצע פסוקים - ואם תצרך גם את הפסקא שבפרשת וישלח הנ"ל יהיו אחת עשרה - מתוך תרס"ט פסקאות, ועדיין תופעה זאת נדירה היא מאד שבטילה בששים. ולכן כשתיקנו לקרוא את שני הפסוקים כאחד, כבר לא יבוא אדם להכניס ביניהם פרשה חדשה.

וגם בפרשת צו יש מקום כזה, והוא בז' כ"ב וידבר ה' אל משה לאמר" שהמנחת שי מביא שיש וסוברים למעשה שכאן מתחילה פרשה חדשה, ומסקנתו היא שאין כאן פיסקא. וכיון שיש בשני המקומות הללו חשש לטעות צירפו אל שני הפסוקים האלו את הפסוקים הקודמים להם ומנאום כפסוק אחד כדי שלא יטעו בכך, כנ"ל. ואל תקשה ממה שמצינו בפרשת וישלח (ל"ה כ"ב) שצורפו שני הפסוקים "ויהי בשכן

אמר הכותב: תיחא רבה חזינא הכא! כידוע יש מחלוקת במקום זה אם יש בו פרשה או בפסוק כת. ולפי העדות ב"מאורות נתן" יש בכתר ארם צובה פרשה בשני המקומות.

הענין בזה שהרמב"ם לא נתן סימן היכר להבחין אם כוונתו ל"כל-חלב" או ל"המקריב".

ש"ך יורה דעה סימן ערה תשובה אשר השבתי למהר"ר אליעזר יצ"ו.

על דבר הס"ת שראוי להיות בפ' צו וידבר ה' דכל חלב פתוחה כאשר היא בכל ס"ת ואינה פתוחה ורצית לפסלה. הנה ברור הדבר דספרא דוקנא כתבה ע"פ הרמב"ם שמנה כל הפתוחות וסתומות דויקרא וכתב שם וידבר דזה קרבן וידבר דדבר אל אהרן וזאת תורת האשם וזאת תורת זבח וידבר דדבר אל בני ישראל המקריב וידבר דקח אל אהרן כולן פתוחות והן ששה עכ"ל ולא מנה הך וידבר דכל חלב ש"מ דלאו פתוחה היא ואף על פי שהגמ"י כתבו שבדקו בכל ספרים הטובים ומצאו שתיהן פתוחות וסבורני שט"ם יש כאן ואף על פי שהחשבון מכוון מכל צד שמא גם הוא נכתב לפי הטעות עכ"ל מ"מ ודאי דלפי האמת אין טעות סופר בדברי הרמב"ם שהרי כתב והן ששה ואם כן הל"ל והן שבעה ועוד שכתב לבסוף מנין כל הפתוחות שנים וחמישים ולדבריו הל"ל שלשה וחמשים וכן כשכתב והסתומות ששה וארבעים סך הכל תשעים ושמונה הל"ל סך הכל צ"ט ודוחק גדול להגיה בכל המקומות וכן הכסף משנה שהיה גדול בדורו ואחרון השיג על הגמ"י בזה וכתב שטעות הוא ואין שם פרשה כלל וכן בספר מע"מ העתיק לשון הרמב"ם כמ"ש וכן בדקתי בכל החומשים הישנים והחדשים וכולן אין שם פתוחה וכן בתיקונים שנדפסו באמשטרדם הסתומות והפתוחות ע"פ דברי הרמב"ם אין שם פתוחה וכן בחומשים עם המסורת וכן בהרבה ספרים ובאמת בדקתי בהרבה ס"ת וכולם נמצאו שם פתוחה אבל בלתי ספק שהם נמשכו אחרי הגמ"י והאי ספרא נמשך ע"פ האמת אשר בדברי הרמב"ם ואי איישר חילי והיה יכולת בידי לבטל מנהג הסופרים הייתי מגיה כל הספרי תורות שבהם הפתוחות אבל כיון שכבר נהגו כך הסופרים ותפסו דברי הגמ"י שהעידו גם הם שבדקו מקדם בהרבה ספרי תורות ומצאו פתוחה אין לפסול אבל ודאי ס"ת זו שלכם היא כשרה וישרה וברורה תורת ה' מהורה: עכ"ל הש"ך.

אע"פ שהרמב"ם מונה רק שש פרשיות, בכתר ארם צובה יש שבע.

מכל מקום הצעת ר"נ קמנצקי נר"י של "איחוד פסוקים" כדי למנוע מקביעת פרשה ב"כל-

חלב" אינה מתקבלת, אם במקום זה יש פרשה בכתר ארם צובה ובמנהג תימן.

בתנ"ך ברויאר 'חורב' ו'כתר ירושלים', וכן במפעל הכתר של בר-אילן יש פרשה בשני המקומות. וממשיך הרב נתן בהצעה נועזת אחרת.

ועפ"י דרך הגמישות שמוצאים אנו בשימוש של מלה מהסדרה לסימן, נראה לי להגיה את הסימן שבדפוסים ככה: "צ"ז פסוקים, צו סימן", ופירושו הוא שהרי הסימן הוא המלה שנמצאת ממש בתחילת הסדרה שגורמת לכל הסדרה להיקרא על שם המלה ההיא, והסימן מציין שממלה זו בתכונתה ואילך ישנם צ"ז פסוקים כמניינה של המלה. אלא כיון שכל אחד יודע שבלתי אפשרי שפרשה תתחיל במלה "צו" שמביעה פקודה בלי שתקדים ותבאר מי נותן את הפקודה ולמי הוא נותנה - דוק ותשכח שתמיד כשכתוב הציווי הזה בין ליחיד בין לרבים (צו, צוו) ישנה הקדמה כזאת - ועל כרחך שיש או פסוק אחד או כמה פסוקים לפני

צ"ו הפסוקים ההם להבהיר מי המפקד ולמי פוקדה, ולכן כמו שפירש רש"י בבראשית כ"א ל"ד שכיון שלא בא הכתוב לסתום אלא לפרש וכשצריכים להוסיף שנה אין מוסיפין אלא אחת עיי"ש, ככה נימא אנן שלא באו חכמי המסורה עם הסימן לסתום אלא לפרש, ומוסיפין לצ"ו הפסוקים רק פסוק אחד ולא יותר (או כלך לדרך אחרת, מצד הכלל שתפשת מועט תפשת מוסיפין רק פסוק אחד להשלים את הציווי ולהודיע מי נתן את הפקודה ולמי ניתנה) ונמצא שבסדרה ישנן צ"ו פסוקים ועוד פסוק אחד, שבס"ה צ"ז, והמלה "צו" שמספרה רק צ"ו מצביעה שישנם צ"ז פסוקים בסדרה. ויש ראי' מוכחת שבעלי המסורה אכן מנו צ"ז פסוקים לפרשת צו אעפ"י שהסימן הוא "צו" כי סך הכל של הפסוקים בכל ספר ויקרא רשום שמנה מאות וחמישים ותשעה, והסימן הוא נט"ף (כשהפ"א סופית מצביעה על שמנה מאות עפ"י השימוש של כמנפ"צ הסופיות למאות שמחמש עד תשע כסדרו). ורק על ידי מספר של צ"ז לפרשת צו מגיעים לסכום הזה, ולא על ידי מספר צ"ו.

עד כאן מהרב נתן קמנצקי נר"ו.

הערה. ר' נתן נר"ו משתמש כמה פעמים במילה 'סדרה' לציון מה שנקרא בלשוננו 'פרשה' בתורה, יחידה לקריאה בשבת. קריאת פרשת השבוע שניים מקרא ואחד תרגום מכונה בלשון הדיבור 'מעביר סדרה'. הספר לקט יושר המתאר את הנהגות בעל תרומת הדשן מכנה בלשון זו קריאת שנים מקרא ואחד תרגום.

1. לקט יושר חלק א (אורח חיים) עמוד יב ענין ד ד"ה בשבת היה ממטתו בשחר לאחר שבירך אוזר ישראל בגבורה, [ודכירנא שעשה ג"כ ביו"ט]. ואח"כ היה **מעביר הסדרה** בפ"י רש"י מקצתה או כלה,

2. לקט יושר חלק א (אורח חיים) עמוד כט ענין ג ד"ה העתקתי ממהר"י בתשובה ומייתי לה בהג"ה מיימוני פ"ח דרשאי לומ' כו]. ולא היה קורא בתורה הפרשה או **הסדרה**⁵ כשמתפלל ביחיד.

3. לקט יושר חלק א (אורח חיים) עמוד ל ענין א ד"ה [כתב הר"ר] הקדש. ואמר בב"ה צריך לומר הקורא בגנינות העליונות מעשרת הדברות, אבל כשאחד **מעביר הסדרה** בתרגום צ"ל הגנינות התחתונות על סדר התרגום. ופ"א חסר בס"ת תיבה אחת וא"ה קרא בו אותה **סדרה**

4. לקט יושר חלק א (אורח חיים) עמוד ל ענין א ד"ה [כתב הר"ר] בתרגום צ"ל הגנינות התחתונות על סדר התרגום. ופ"א חסר בס"ת תיבה אחת וא"ה קרא בו אותה **סדרה** כיון שהתחיל בה היה מסיים בה אותה **סדרה**. אבל שמעתי משמיה דמהר"י וויל דמפסיק באמצע

5. לקט יושר חלק א (אורח חיים) עמוד ל ענין א ד"ה [כתב הר"ר] ופ"א חסר בס"ת תיבה אחת וא"ה קרא בו אותה **סדרה** כיון שהתחיל בה היה מסיים בה אותה **סדרה**. אבל שמעתי משמיה דמהר"י וויל דמפסיק באמצע **הסדרה** ונטל ס"ת אחרת מן הארון וסיים בו אבל מ"מ

6. לקט יושר חלק א (אורח חיים) עמוד ל ענין א ד"ה [כתב הר"ר] כיון שהתחיל בה היה מסיים בה אותה **סדרה**. אבל שמעתי משמיה דמהר"י וויל דמפסיק באמצע **הסדרה** ונטל ס"ת אחרת מן הארון וסיים בו אבל מ"מ באמצע ענין לא היה מפסיק.

7. לקט יושר חלק א (אורח חיים) עמוד נד ענין ב ד"ה [מלקוטי מהר"ר] ולשבת אח"כ צוה בב"ה שלו לקרות **הסדרה הראשונה** שעברה כלה לכהן וגם הפרשה משניה, כיון שהיה אנוס אבל אם לא קרא **הסדרה** מחמת שמבטלים התמיד מחמת צורכי הצבור, כגון מעניין

⁵ כנראה, 'פרשה' – קריאת שני וחמישי או קריאה שאינה על סדר התורה כמו חגים וחנוכה וכד'; 'סדרה' – פרשת השבוע.

המסים, על זה נאמר מִעֲנֵת לֹא יוּכַל לְתַקֵּן (קהלת א, טו). אבל בב"ה של צבור לא צוה לקרות הסדרה שעברה, כי אמר שהוא דבר של תמיהון.

תָּן לְחֶכֶם וַיְחֶכֶם-עוֹד

אני מבקש מאוד ממי שיש לו הערות שלא ימנע מלשולחן אלי הכתובת למשלוח: com.gmail@eliyahule הערות מתקבלות גם באנגלית.

הודעה מאתר "לדעת" כאן תוכלו להוריד גליונות פרשת השבוע מדי שבוע (גם גליונו מופיע שם): php.gilionot/net.ladaat.www

מאמרנו מופיע **ונשמר** באוצר החכמה בפורום העלאת מאמרים ff771febc5bf6a14/dvir/search#/0/u/ca/mail/com.google.mail/

אֵם אֶתָּה מִתְעַנִּין
בְּהַבְטִים הַלְשׁוֹנִיִּים שֶׁל הַתּוֹרָה
(לְשׁוֹן הַמִּקְרָא, הַמִּשְׁנָה, הַתְּלָמוּד וכו')
אֶתָּה מוֹזְמֵן לְהַרְשֵׁם (בְּחֵם)
לְקַבֵּל דּוֹא"ל בְּנוֹשָׂאִים לְשׁוֹנִיִּים
בְּכַתֻּבָּת: maanelashon@gmail.com
☺ בּוֹא לְהַחֲכִים אֶת עֶצְמְךָ וְאֶת שִׁאֵר הַמְּכֻתָּבִים ☺